

ХЭНИНЬ ГЭМТЭЙБ?

Дугар гэрэйнгээ даабариие дүүргээд, пулхагархан сагаан шаажан лагбантай, уула таглааритай бэхээ стол дээрээ орхёод, ном болон дэбтэрнүүдээ мүн лэ тэндэнь дабхасуулан табиба. Жаргалаа һахижа байха гэжэ гэртээ үлэһэн хүн аад лэ, унтажа байхадань, “Байза энэ сагтаа Цэдэбтэ гүйжэ ошоод ерэхэ юм байна,” – гэжэ бодоод, газашаа гүйжэ гарана...

Жаргал һэрээд, гэншэд, бархирад гээд, хүнэй “эбы, хөөхэй” гээд дүтэ ерэхэгүй хада гарайнгаа араар нюдээ аршаад, шиганаһаар, гэншэһээр бодобо. Тиигээд хасар дээгүүрнь мухарижа ябаһан мүнгэн дуһалнууд мэтэ нёлбоһые булсагар жаахан гарайнгаа араар аршажа, гэр соогуур хараашална. Хэншье үгы гэжэ мэдэхэдээ, тэрэ бархирһанайшье хэрэггүй гэжэ бодобо. Оройнгоо нурганда үлгөөтэй байһан хубсаһаяа абажа, бүхы арга шадалаараа үмдэжэ ороно. Самсаяа буруу үмдэжэрхибэ, тэрэнэйнь заха хоолойень баряад, һугаараа татаад, ехэ аягүй байба хэбэртэй, һөөргэнь тайлажа хаяжархина. Жаргал үмдэжэ ехэ бирахашьегүй һаа, тайлахадаа тон шадмар. Оймһонойнгоо нэгэнэйнь һүеые дээшэнь харуулжа үмдэжэрхёод, ехэл илалта туйлажархиһан хүн хэбэртэй, “ажалаа” саашань үргэлжэлүүлнэ. Баруун хүлэйнгөө ботинкые зүүн хүлдөө асаржа үмдэжэрхибэ, тэрэнь бага зэргэ тулгардуулба. Тиигэбэшье ябахаар байба ха – тайлажа хаябагүй.

Ботинкынгаа оһорнуудые шэрэһээр оронһоо буугаад, юу хэлтэй ааб гэжэ хараашална. Стул дээрэ гарадаг шэдитэй болоһон хүн столой хажууда Дугарай орхёод гараһан стул харажархин гэхэдээ, маһайтараа баярлан ошожо, хабаяа гарган, тэрээндэ абирна. Уухилһаар, аахилһаар стул дээрэ гараһан гэхэдээ, баярлаха гэшэнь аргагүй.

Лагбантай бэхэ һайхашаана, эрьюулнэ, урбуулна,

амандаа хэнэ. Тиигэжэ байгараа таглаадаһыень абажархиба. Сэсэгтэй сагаан клеёнка дээрэ ягаан хүжэ “нуур” тогтошобо. Жаргал найнаа оложо, хоёр гараараа зуурана. Ном, дэбтэрнүүдыень тэрэ бэхэ дээрэнь дэлгэнэ. Иигэжэ зоргоороо орожо байтарнь, Дугар нүхэд хүбүүдтээе орожо ерэбэ.

Харин урдань бард гэхэндээ зог татажа байшахаар, ама, хамарынь бэхэдэ зуурашанхай, нюуртань бэхэ сэсэрэнхэй Жаргал стол дээрээ аажамаар нуужа нууба.

Дугар уураа хүрэхэндөө Жаргалаа угзаран абажа, палааха дээрэ табижархиба. Ном, дэбтэрнүүдээ абажа харан гэхэдээ, ууртаа тэсэжэ ядан, дүүгээ шангаар альгадажархина. Жаргал бии шадалаараа бархиржа оробо.

– Дугар, ши өөрөө гэмтэйш, Жаргалые юундэ сохёобши!? – гэжэ Дугартай мүнөө һая хамта ерэхэн нариихан, үндэр хара хүбүүн хэлэнэ.

– Харьш, тетрадиемни юун болгоо гээшэб! Арайшые гэжэ бодоһон тоомни бүри юушые ойлгохоор бэшэ болгожорхёо. Энэ номыемни харыш!.. Юун болоо гээшэб!..

– Петя, гүйл даа, магазинһаа ном абаад ерэ,– гэжэ мүнөөхи хүбүүмнай хамта ерэхэн нүгөөдэ хүбүүндээ хандана.

– Цэдэб, орхил даа. Би үглөөдэр өөрөө абахаб,– гэнэ Дугарынь.

– Мүнөөдэр хэгдэхээр юумые юу үглөөдэр гэнэш. Тооешни шэнэ тетрадь дээрэ бодоёбди. Бэшыень үдэшэндөө буулгаарай. Мүнөө наадахаяа болибо гээшэбди. Тиэхэдэ, Дугар, яагаашые һаа, ши өөрөө гэмтэйш!

– Юундэ би гэмтэй болохо хүнбиб!? Стол дээрэ юумэ орхихо аргагүй юм гү?

– Бодожо үзыш даа, гэмээ ойлгохол байхаш,– гэбэ Цэдэбынь.